

Opdrachten naar de Belgisch kolonies (1950-1960)

Missions dans les colonies belges (1950 - 1960)

Door Jef Verlaak

Par Jef Verlaak

Thee met mieren in Aoulef (Sahara, Algerije)

Bij vluchten naar Belgisch Kongo werd, vooral door de C-119 Flying Boxcar vliegtuigen, meestal dezelfde vluchtroute gevolgd: Brussel-Algiers-Niamey-Douala-Leopolstad-Kamina. Soms werd hiervan afgeweken en kwamen er landingsplaatsen bij zoals: El Golea, Aoulef en Adrar. Aoulef was een van de meest opvallende en moeilijke landingsplaatsen in de Sahara. Er was geen verharde piste, landen en opstijgen gebeurde op een zandige rechte baan vol kuilen die afgebakend was met witte boordstenen. Na een zandstorm was alleen nog een deel van de witte boordpalen zichtbaar!

Na de landing brachten twee inlanders in plaatselijke kledij, afkomstig uit de naburige oase, met kamelen de nodige brandstof en olie in vaten tot bij het vliegtuig.

Op een keer werden we tijdens de "refuelling" door een enthousiaste Fransman ontvangen. Hij nodigde ons uit in een soort bunker die door de steeds terugkerende zandstormen voor 1/4 was bedolven. Binnen maakte hij warme thee en bood ons een tas aan. Wanneer hij met de suikerpot kwam vroeg hij: "Une ou deux cuillères?" (één of twee lepeltjes?). Tot mijn verbazing merkte ik dat er meerdere woestijnmieren in de pot rond kropen. Eer ik wat bekomen was, lagen er niet alleen twee theelepels suiker in mij thee maar zag ik er ook nog drie mieren in rondzwemmen. "Oh, ce n'est pas grave" glimlachte de Fransman, wipte met zijn lepel de mieren uit mijn tas en riep vol overtuiging: "A votre santé, messieurs." Aarzelend, maar aangemoedigd door de andere bemanningsleden, dronk ik het brouwsel dan toch maar op. Ongezond zal het waarschijnlijk niet geweest zijn want gevolgen heb ik er niet van ondervonden.

Vier geiten als bruidschat

Tijdens de talrijke vluchten naar Kongo in de periode 1959-1960 hadden wij vrij veel contacten met Belgen die in de kolonies woonden.

Zo hadden we op zekere dag een ontmoeting met een echtpaar in Usumbura, hoofdplaats van Ruanda-Urundi. De man was afkomstig uit Tienen en zijn echtgenote uit Sint-Truiden. Onze gastheer had een reuzengrote "volière" met daarin een groot aantal inheemse vogels. De vogels werden voor hem in de bergen op een zeventigtal kilometer van Usumbura gevangen door de inboorlingen. "Als jullie nog eens langskomen, breng dan a.u.b. wat Belgische aardappelen mee en als het kan ook nog wat witloof. Twee producten die hier moeilijk te krijgen zijn en als ze dan al te krijgen kosten ze stukken van mensen".

Bij een van de volgende vluchten die ons langs Usumbura zou brengen, brachten we de gevraagde aardappelen en wat

Thé aux fourmilles à Aoulef (Sahara, Algérie)

Lors de missions au Congo belge, essentiellement en C-119 Flying Boxcar, nous suivions la plupart du temps la même trajectoire de vol : Bruxelles-Algers-Niamey-Douala-Léopoldville-Kamina. Il nous arrivait parfois de dévier en ajoutant des points d'atterrissage tels que El Golea, Aoulef et Adrar. Aoulef était un des lieux d'atterrissage les plus particuliers et difficiles du Sahara. Il n'y avait pas de piste en dur, les atterrissages et décollages s'effectuaient sur une piste droite sablonneuse, pleine de trous et délimitées par des pierres blanches. Après une tempête de sable, seule une partie des pierres blanches était encore visible!

Après l'atterrissage, deux autochtones en tenues locales et provenant d'une oasis toute proche, apportaient à dos de chameaux les futs de fuel et l'huile nécessaires jusqu'à l'avion.

Un jour, lors d'un « refuelling », nous fûmes accueillis par un Français enthousiaste. Il nous invita dans une sorte de bunker dont un bon quart était enseveli suite aux tempêtes de sable incessantes. Une fois à l'intérieur, il prépara du thé chaud et nous en offrit une tasse. Tendait le sucrier, il nous demanda « Une ou deux cuillères ? ». Quelle ne fût pas ma stupéfaction de voir plusieurs fourmis du désert ramper dans le pot. A peine remis de cette constatation je découvris non seulement deux cuillères de sucre dans mon thé mais aussi trois fourmis s'y baignant. « Oh, ce n'est pas grave. » me dit le Français en souriant. D'un coup de cuillère, il éjecta les fourmis hors de ma tasse et s'exclama plein d'entrain « A votre santé, messieurs. » Hésitant mais encouragé par les autres membres de l'équipage, je bus donc le mélange. Après tout ce ne devait pas être si nocif pour la santé puisse que je n'en ressentis aucun désagrément par la suite.

Quatre chèvres pour dote

Les nombreux vols effectués au Congo dans les années 1959 - 1960 nous amenèrent à être en contacts fréquents avec les Belges vivant dans les colonies.

C'est ainsi que nous rencontrâmes un couple à Usumbura, place principale au Ruanda-Burundi. L'homme était originaire de Tirlemont et son épouse venait de Saint-Trond.

Notre hôte possédait une immense volière abritant de nombreux oiseaux indigènes. Les autochtones capturaient ces oiseaux pour lui dans des montagnes situées à quelques septante kilomètres de Usumbura. « Lors de votre prochain passage, ramenez-nous s.v.p. des pommes de terre belges et, si possible, quelques chicons. Deux produits difficiles à trouver ici et lorsque c'est le cas, ils coûtent une petite fortune. »

Nous apportâmes pommes de terre et chicons lors d'un vol

witloof mee. Als dank werd onze bemanning door het Belgisch koppel uitgenodigd voor een uitgebreid Belgisch-Afrikaans diner. Na de maaltijd stelde de man voor eens te gaan kijken op welke manier de vogels gevangen werden. We namen plaats in zijn zwarte Mercedes en reden in de richting van de bergen op 70 km daar vandaan. Eenmaal aangekomen werden we voorzichtig rondgeleid en zagen wij hoe de inboorlingen met reuzegrote netten en plakstokken allerlei vogels vingen.

Tijdens een rustperiode stapte ik naar een hut waar ik tegen de lemen muur een korte dikke knuppel, een maniokstamper, zag staan. Toen ik de stok vast nam om hem te bekijken, kwam een jonge zwarte vrouw uit de hut. Zij nam een andere stok en deponeerde een mengsel van maniok en mais in een korte uitgeholde boomstam. Met haar stok verpulverde zij de ingrediënten. Bereidwillig nam ik de andere stok en begon samen met haar ritmisch en elk om beurt, het mengsel in de vijzel verder fijn te stampen.

Het viel mij op dat het meisje mij nog geen enkele keer had aangekeken. We stampten dus nog even verder tot ze plots haar hoofd oprichtte en vriendelijk naar mij glimlachte. Van geen kwaad bewust glimlachte ik vriendelijk terug tot ik plotseling naast mij een luidruchtig geschreeuw hoorde. Onze Belgische gastheer was in een hoogoplopende ruzie met het stamhoofd.

Ik vroeg hem wat er aan de hand was. Hij antwoordde: "Je doet mij hier iets aan. Door maniok te gaan stampen met dat meisje, heb je haar een huwelijksaanzoek gedaan! Zolang zij met neergeslagen ogen bleef staan was er niets aan de hand, maar toen ze je plots vriendelijk aankeek en glimlachte, gaf ze haar jawoord. Haar vader, die hier stamhoofd is, heeft die toestemming gemerkt en gaat akkoord met een huwelijk, maar wil dan ook vier berggeiten als een bruidsschat."

Toen ik zei dat ik die vier berggeiten niet kon geven omdat ik er geen bezat, discussieerde de Belg om de bruidsschat te verminderen tot twee geiten. Omdat zijn dochter voor ons plots maar twee geiten waard was werd het stamhoofd woest.

Toen het echt uit de hand begon te lopen vroeg onze gastheer ons naar de auto te gaan. Als wij er met zijn allen terug inzaten, zou hij de discussie afbreken en zich zo snel mogelijk bij ons voegen en wegrijden. Zo gezegd, zo gedaan. Toen de inboorlingen beseften dat wij er vandoor gingen, stormden ze ons wild schreeuwend achterna. Wij reden weg in een regen van stenen en andere voorwerpen die door de lucht vlogen. Terwijl we van alles achter tegen de wagen hoorden knallen, haalden we opgelucht adem dat we ontsnapt waren. Moraal van het verhaal: stamp nooit maniok met een jong zwart meisje als haar vader in de omgeving is, tenzij je kan beletten dat ze je aankijkt en naar je lacht!

suivant via Usumbura. Pour nous remercier, le couple belge convia notre équipage à un copieux diner belgo-africain. Après le dîner, l'homme nous proposa d'aller assister à la capture des oiseaux. Nous prîmes place dans sa Mercedes noire et roulèrent direction des montagnes à 70 km de là. A notre arrivée nous vîmes, sous bonne escorte, comment les autochtones capturaient toute sorte d'oiseaux avec d'immenses filets et des bâtonnets enduits de colle.

Durant un temps de repos je marchais vers une hutte et y trouvais, posé contre le mur de chaux, un petit pilon à maniôc. Lorsque je le pris en main pour le regarder, une jeune femme noire entra dans la hutte. Elle prit un autre pilon et déposa un mélange de manioc et de maïs dans un tronc d'arbre légèrement incurvé. Ensuite elle pila les ingrédients avec son pilon. Bienveillant, je saisis l'autre pilon et continuais de piler avec elle, en rythme et chacun à son tour, le mélange dans le mortier.

Je remarquais que la jeune fille ne m'avait pas encore regardé. Nous continuâmes donc notre travail jusqu'au moment où elle redressa la tête et me sourit gentiment. Ne soupçonnant rien, je lui rendis son sourire quand tout-à-coup j'entendis un hufflement près de moi. Notre hôte belge se querellait bruyamment avec le chef de tribu. Je lui demandais ce qui se passait. Il répondit : « Tu

me mets dans une beau pétrin. En pilant le manioc avec cette jeune fille, tu lui a fait une demande en mariage ! Tant qu'elle gardait les yeux baissés, il n'y avait pas de problème mais en te regardant soudainement avec gentillesse, elle t'a signifié son consentement. Son père, qui est le chef de tribu, a remarqué ce consentement et marque son accord au mariage tout en exigeant une dote s'élevant à quatre chèvres de montagne. »

Comme je déclarais ne pas pouvoir m'acquitter de quatre chèvres étant

donné que je ne les avais pas, le belge entama une discussion afin de réduire la dot à deux chèvres. De son côté, comprenant qu'à nos yeux sa fille ne valait soudain plus que deux chèvres, le chef de tribu devint fou de rage.

Voyant la situation s'envenimer, notre hôte nous enjoit de retourner à la voiture. Lorsque nous y serions installés, il arrêterait la discussion et nous rejoindrait pour démarrer en trombe. Aussitôt dit, aussitôt fait. Lorsque les autochtones réalisèrent que nous prenions la fuite, ils nous poursuivirent à grands cris. Nous partîmes sous une pluie de pierres et objets divers. Malgré le bruit des projectiles sur la voiture nous étions soulagés d'avoir pu nous échapper. La morale de l'histoire : ne pilez jamais du manioc avec une jeune vierge indigène en Afrique lorsque son père est dans les parages, à moins que vous puissiez éviter qu'elle vous regarde et vous sourit !

Kolwezi - Congo - Zaire (juli 1960)

Ontmoeting met Jean Creemers uit Peer. (Limb)

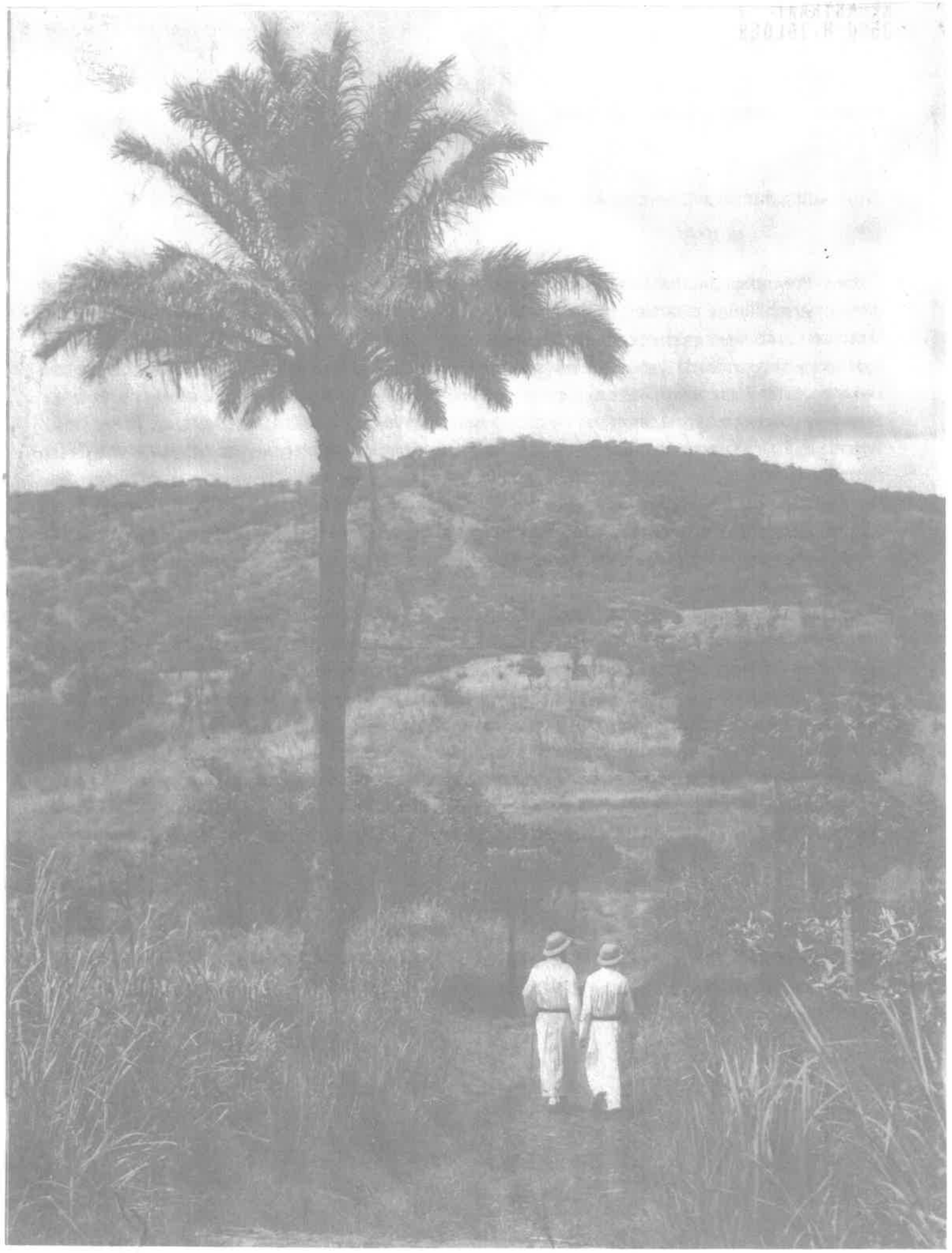
Tijdens de woelige onafhankelijkheidsdagen van Congo/Zaire in juli 1960, met verspreide opstanden op verschillende plaatsen, moesten we op juli 1960 twee overledenen van de Belgische strijdkrachten Carabiniers gaan ophalen te Kolwezi op ruim anderhalf uur vliegen van Kamina waar we tijdelijk gestationneerd waren. – Het was bijna valavond als we boven het vliegveld van Kolwezi toekwamen. Schijnbaar was alles rustig op en rond het vliegveld, maar op het ogenblik van de landing zagen we plots een aantal camions in ijtempo naar het vliegveld snellen. Niet wetende of het bevriende militaire voertuigen waren van de Congolese regering, stopten we aan het einde van de landingsbaan. Terwijl de boordmecanici snel de deuren opende, stormden een dertigtal zwaar, die we bijhadden om ons te beschermen, het vliegtuig uit en stelden en stelden zich op om ons te verdedigen. Op datzelfde ogenblik, melde de toren ons langs de radio dat de aanstormende camions bevriende troepen waren en dat we uitgenodigd waren voor een koffie op de controletoren bij de blanke controleurs.

Tijdens die conversatie vroeg een van de controleurs uit welk deel van België ik kwam. Toen ik hem ^{vertelde} dat ik uit Peer in Limburg kwam, was zijn reactie dat niet zo ver van het vliegveld een zekere Jean Creemers van Peer woonde... Vermits we toch een tweetal uren moesten wachten voor we lijken konden vervoeren, werd Jean opgebeld. Een twintigtal minuten later verscheen hij en stond aan de grond genageld toen hij me zag. We hadden nog ooit samen op het St Lambertuscollege van Peer gezeten. Na het laatste wachttuur volgepraat te hebben en waarin ik hem vertelde dat ik zijn ma een goede week geleden nog op de maandagmarkt in Peer gezien had en waar ze lachend zei "Als ge Jean moest zien in Kolwezi, doe hem dan de groeten zijn van ma".-

Even later vertrokken we met lijkkasten in de pikdonkere nacht terug naar onze thuisbasis Kamina.

N.B. _ Belgische militairen die in Afrika (Congo) overleden, werden in een drievoudige lijkstaf door de lucht vervoerd. (1=gewone houten) (2= begrafeniskist) (3= luchtdicht afgesloten zinken kist) dit om ontbinding tegen te gaan op grote hoogte.

APR 1911
K201811-1160

Pater Joris/sen vertrekt naar Congo.

Aan de hand van een eerder verschenen artikel over "Pater Joris vertrekt naar Congo" in Zonneland maandblaadje uit Averbode voor jonge kinderen en door mijn 3 kinderen gretig gelezen werd, besloot ik een brief te schrijven aan de Pater/schrijver van het bewuste verhaal.

In 1944, kwam ik als student van de zesde Latijnse op het St Lambertuscollege te Peer, bij een zekere pater Jorissen, afkomstig uit Neerpelt, terecht. Door de vele fratsen die ik daar uithaalde, kwam die zelfde pater aan mijn pleegouders vragen om mij na het paasverlof niet meer terug te laten komen. In overleg met mijn vader kwam ik zo op de modern/wetenschappelijke bij de "Broeders van Liefde te Leopoldsburg terecht. - (Zie mijn 1° boek)

In 1960 vloog ik al een tijdje bij de 15de Transport Wing van de Belgische luchtmacht te Melsbroek. Op 10 juli, in Congo zijnde, kregen we de opdracht om Luluaburg waar een patersschool/college was te ontzetten van opstandelingen van het Congolese leger.-

In 1969, negen jaren later, lees ik in het jongerenblaadje "Zonneland" van mijn kinderen die op da ogenblik 13, 10, en 7 jaar oud waren, "Pater Joris vertrekt naar Congo" samen met de tekening van een vliegtuig.

Met de mening dat dit wel eens de pater Jorissen kon zijn bij wie ik indertijd te Peer op het St Lambertuscollege de zesde Latijnse volgde, schreef ik een brief naar de redactie van de paters te Averbode. Dezen vonden niet beter dan mijn brief door te sturen naar hun moederhuis te Heverlee bij Leuven. - Deze laatsten antwoordden mij dat ze mijn brief doorgestuurd hadden naar Luluaburg waar pater Jorissen op dat ogenblik directeur was van die school. Buiten alle verwachting kreeg ik een veertiental dagen later per brief antwoord op mijn schrijven.

De pater herinnerde zich nog duidelijk de kapoen die destijds op het college te Peer de boel op stelten zette en stond verstomd over het feit dat ik ondanks mijn speels karakter, het toch nog zover gebracht had.

mieke en koen

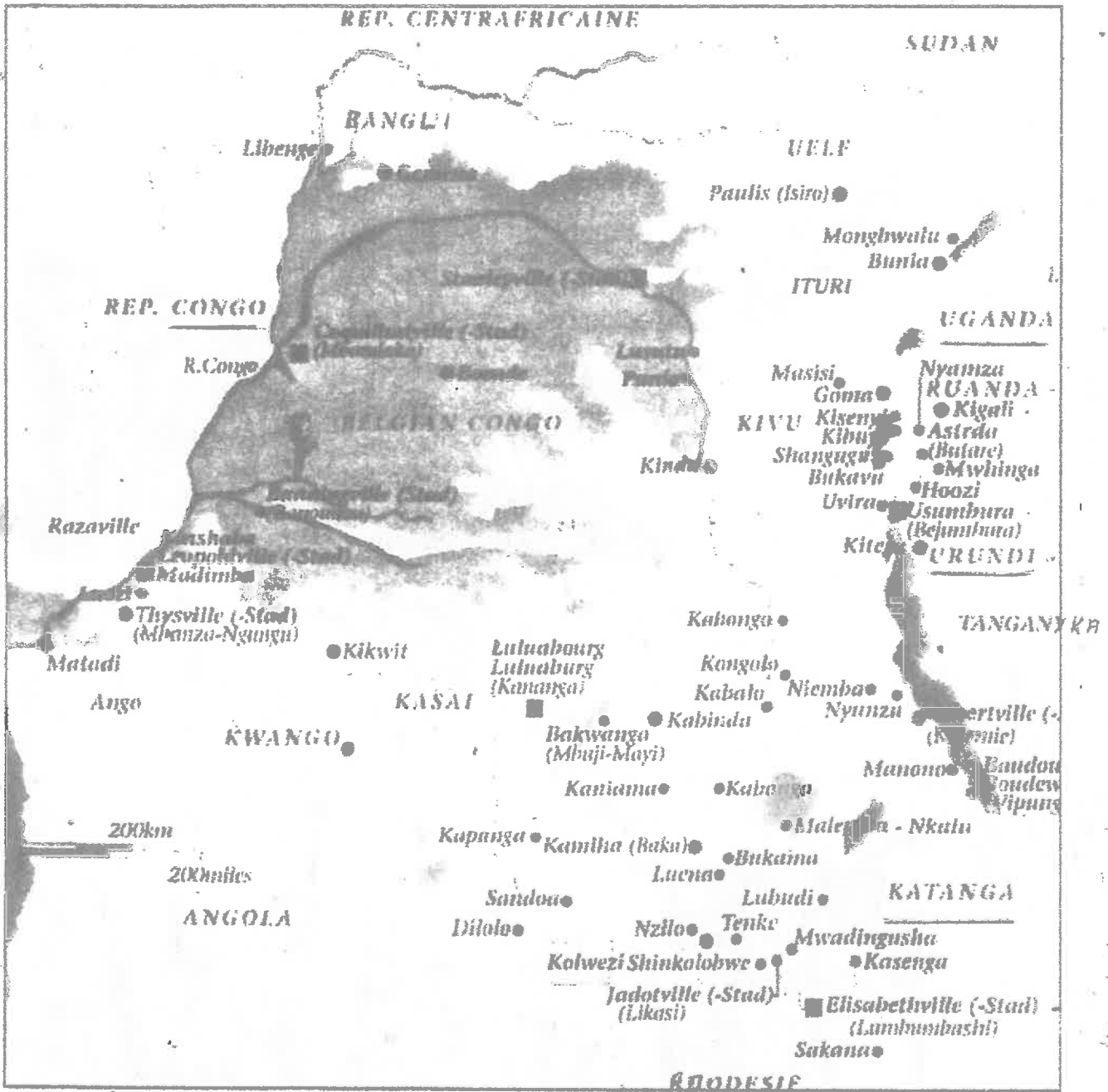

Dit is Pater Joris.
Mieke en Koen ken-
nen hem goed.
Hij is een vriend van vader.
Pater Joris gaat terug naar de
missie.
Zijn familie rijdt mee naar het
vliegveld.
Het vliegtuig staat klaar.
Kijk, Pater Joris staat al aan de
deur.
Hij zwaait naar zijn vader en
moeder.
« Tot over zes jaar, jongen », zegt
vader nog.
Moeder veegt een traan weg.
Pater Joris zwaait maar door.
Zijn broers en zusters, zijn neven
en nichten zwaaien ook.

Daar gaat de deur dicht.
Het vliegtuig stijgt op.
Een dag en een nacht vliegen...
en dan is hij er.
In de missie leeft Pater Joris arm,
heel arm.
Hij woont in een hut.
Zijn kerk is van hout.
Er liggen geen pannen op het
dak,
alleen maar riet en bladeren.
Er ligt geen vloer in.
Jij denkt : ik zou niet naar de mis-
sie gaan,
ik zou fijn thuis blijven.
Maar Pater Joris denkt dat niet.

REP CONGO

NEWS

N° 42- Feb 2008
Fev

**NOS
FORCES**
MAGAZINE MILITAIRE BELGE
au soldat... au ciel!

5 F

Dans ce numéro :

50 ANS

D'AVIATION MILITAIRE

15 Wing : 60!

Congo 1960, part 3

N° 30
OCTOBRE
1960

Omslagfoto : reproductie van een voorpagina van het militaire tijdschrift "Nos Forces" oktober 1960
Op de foto, v.l.n.r.: De Geyter, Baudoul, Williquet, Jeannée, Verlaak